

Arbeidsinnvandring fra tredjeland

Fafo Østforum 11. oktober 2022

Rolf K. Andersen og Bjorn Dapi

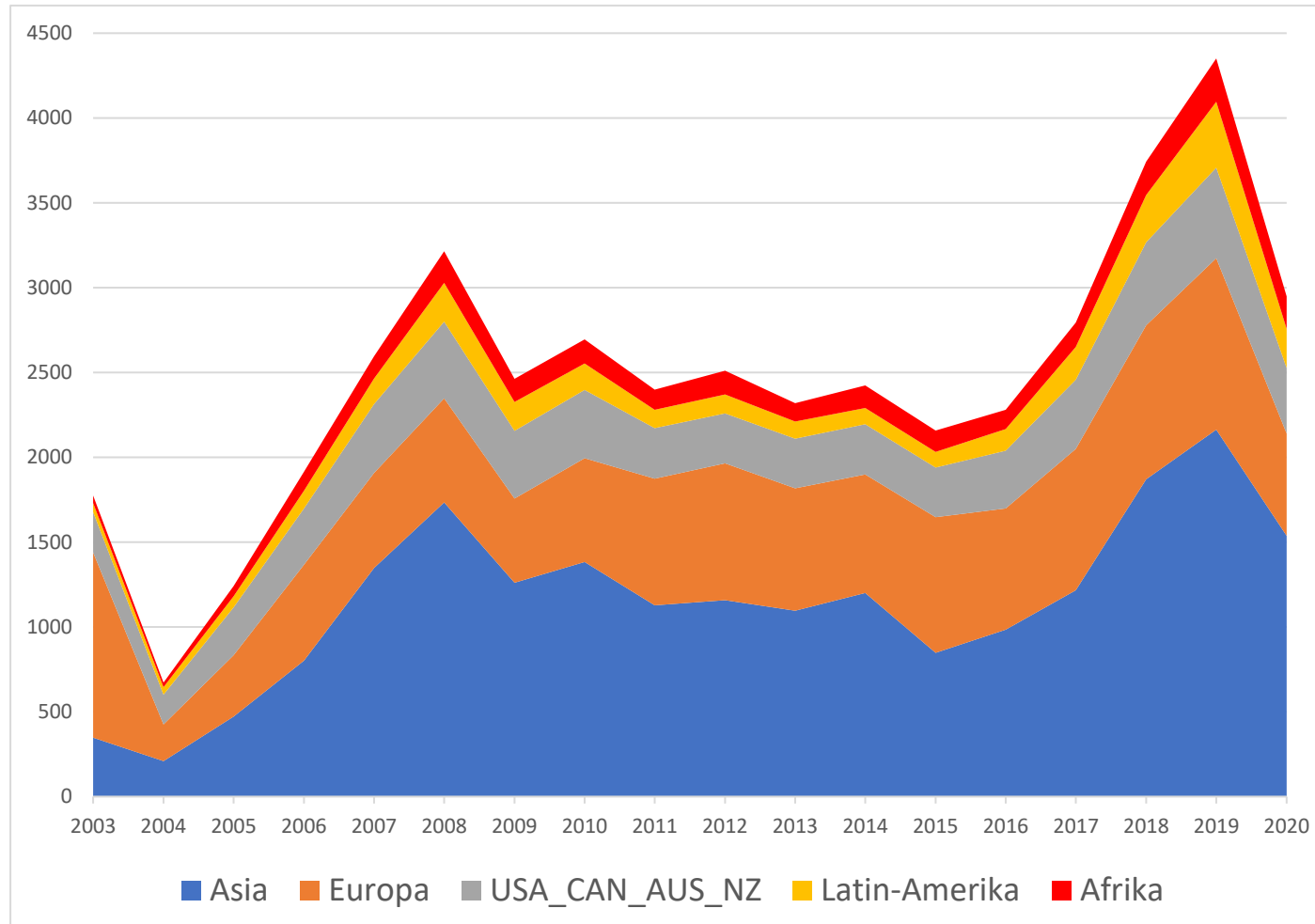
Hva kjennetegner faglærte arbeidsinnvandrere fra tredjeland siste 20 år

Hva skulle vi finne ut?

1. Hva kjennetegner faglærte arbeidsinnvandrere fra tredjeland?
2. Hva påvirker innvandringen av faglærte fra tredjeland til Norge?
3. Effekter av regelverksendringer – vanskelig fordi perioden er preget av store endringer i økonomiske forhold, både i Norge og i andre land.

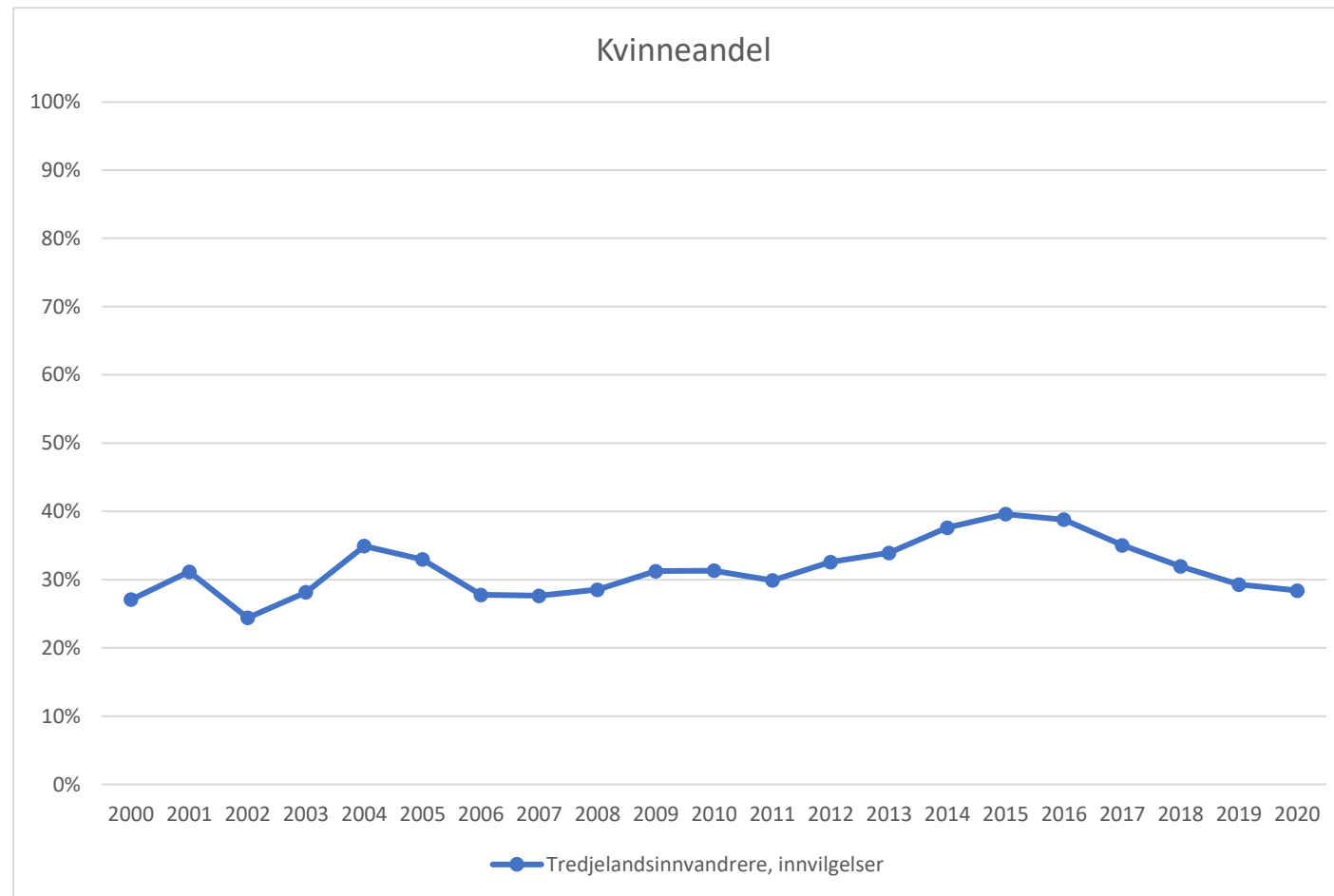
Data: registerdata fra UDI (2003 – 2020) med opplysninger om alder, kjønn, opprinnelsesland. Dette er koblet med søknadsopplysninger (førstegangstillatelser og fornyelser).

Antall innvilgede førstegangstillatelser 2003-2020

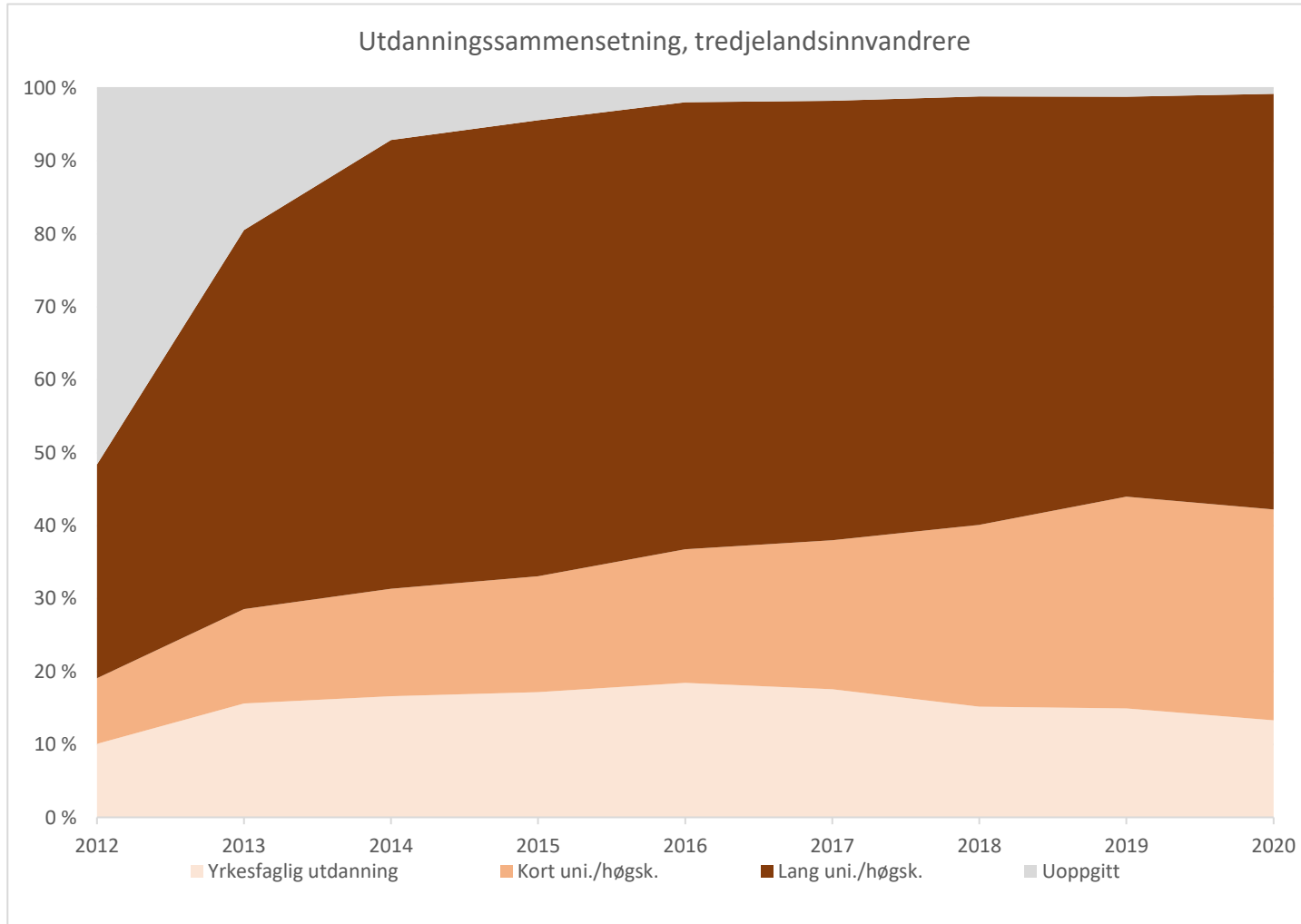
- Asiatiske og europeiske statsborgere (utenfor EU) utgjør de største gruppen blant faglærte fra tredjeland etter 2005.
- I 2020 (reiserestriksjoner) faller antallet for alle grupper.
- Land med høyest andel i 2020 er India (18%), Kina (8%), Ukraina (6%), Serbia (5%).

Menn i alderen 25-44 år dominerer

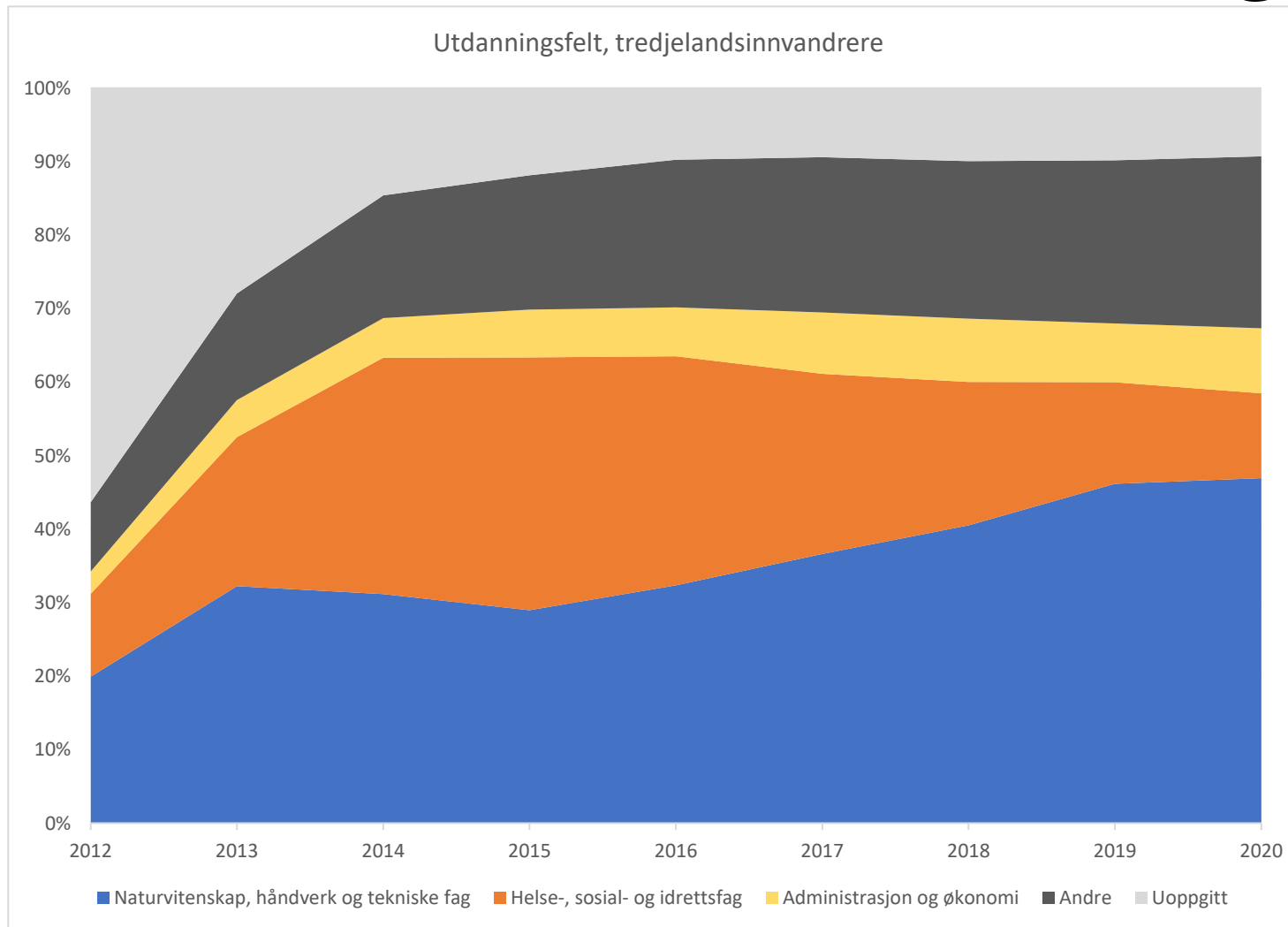
- Kvinner er underrepresentert.
- De fleste (av begge kjønn) er i aldersgruppen 25 til 44 år.

Flest med lang høyere utdanning

- Utdanningsregistrering mangler for de fleste før 2012.
- Lang høyere utdanning (dvs. +4 års universitets- eller høgskoleutdanning) er en viktig markør.
- I perioden 2015-2020 har andelen med kort høyere utdanning (bachelorgrad)) økt.
- Dette kan skyldes
  - konjunkturer
  - teknologisk utvikling
  - sammenpresset lønnsstruktur

Fallende tendens for helse og sosial

- Faglærte arbeidsinnvandrere med *naturvitenskap, tekniske og håndverksfag* utgjør den største og økende gruppen.
- De med *helse-, sosial- og idrettsfag* utgjør også en stor gruppe, men faller over tid.

Dette kan skyldes

- økt konkurranse fra andre land
- økte krav for å være autorisert helsepersonell i Norge f.o.m. 2017.

Hva påvirker innvandringen?

Gravitetsmodellen er et rammeverk for å studere hva som påvirker bevegelser av arbeidskraft, kapital, og produkter mellom land.

Vi benytter en regresjonsanalyse for å undersøke sammenhengen mellom sannsynligheten for at personer fra tredjeland søker oppholdstillatelse til Norge og :

Geografisk avstand mellom landene

- Kilometeravstanden mellom Oslo og byen med høyest antall innbyggere i opprinnelseslandet

Nettverk i destinasjonslandet

- Antall innvandrere fra samme opprinnelsesland som er bosatte i Norge

Forskjeller i økonomiske forhold mellom opprinnelses og destinasjonslandet

- Arbeidsledighet i Norge
- Arbeidsledighet i opprinnelsesland
- Relativ yrkesinntekt (BNP per innbygger i opprinnelsesland delt på BNP per innbygger i Norge)

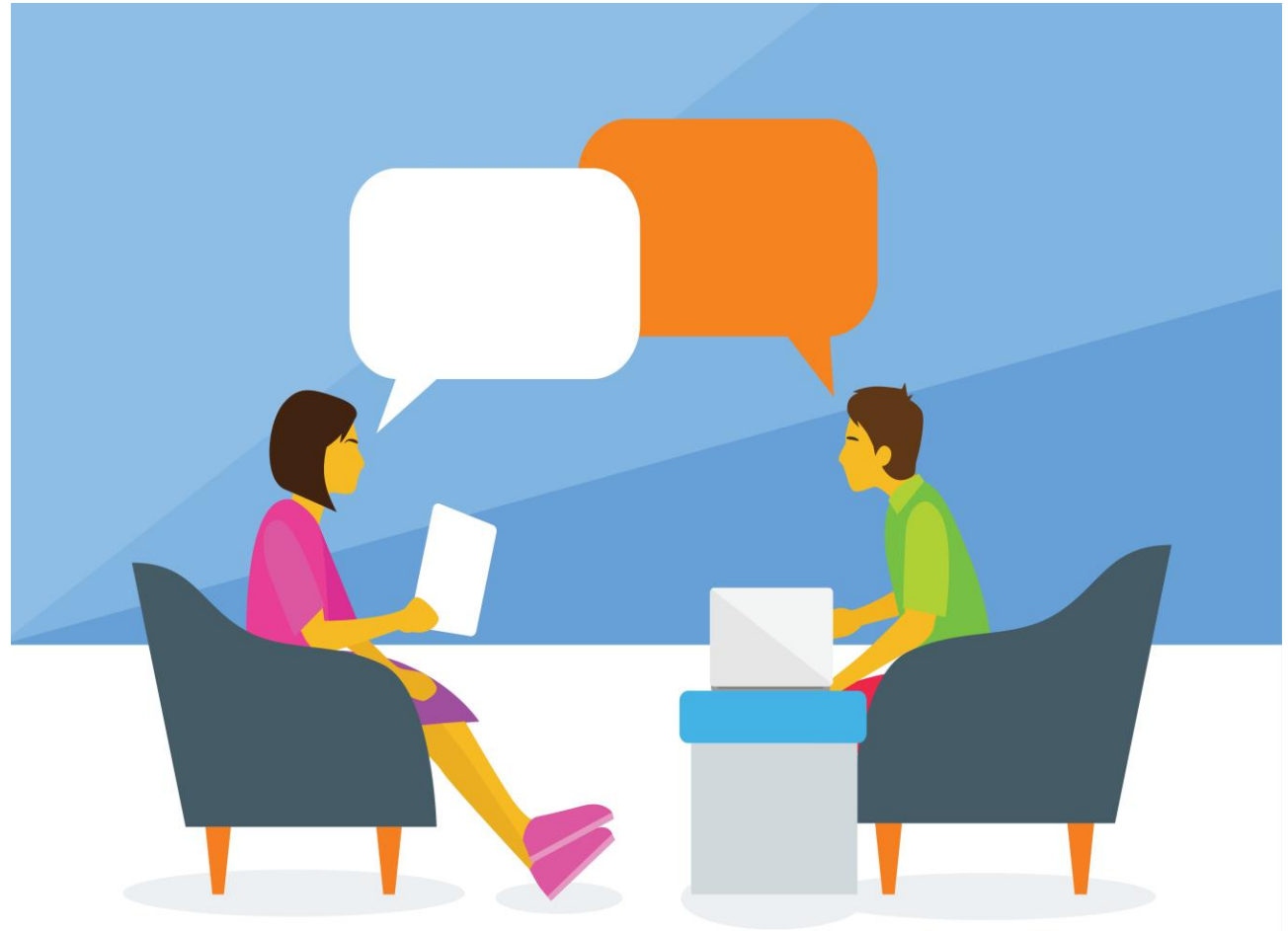
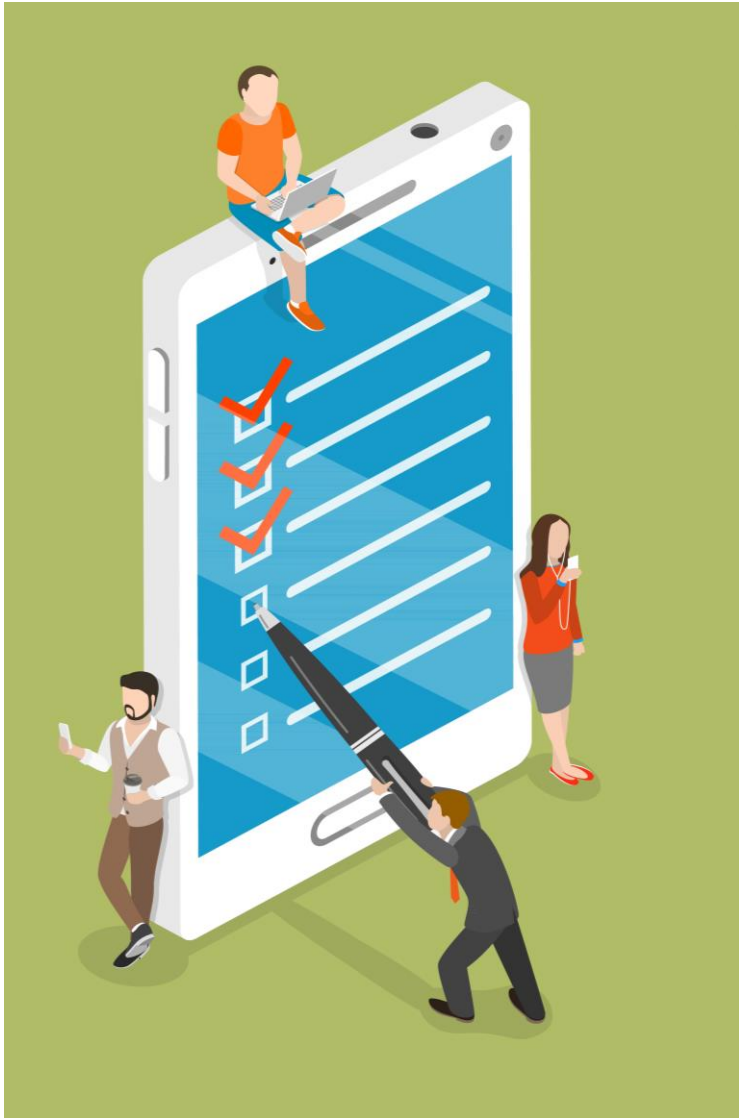
Arbeidsmarkedssituasjonen i Norge er den viktigste faktoren

- **Geografisk avstand** er en viktig faktor – avstand demper innvandring til Norge.
- **Betydningen av nettverk i Norge:** Resultatene er ikke entydige. Det kan tyde på at informasjon om det norske arbeidsmarkedet er lett tilgjengelig utenfor norske grenser, og at lokalt nettverk er en mindre viktig informasjonskilde.
- **Arbeidsmarkedssituasjonen i Norge** er en viktig forklaringsvariabel for innvandring av faglærte fra tredjeland til Norge. Høyere arbeidsledighet i Norge demper innvandringen.
- **Arbeidsmarkedssituasjonen i opprinnelsesland** er mindre viktig. Jobbmulighetene for personer med høyere utdanning er mindre utsatte for konjunkturer.
- **Forskjeller i BNP per innbygger** er også mindre viktig. Dette er overraskende, og det kan skyldes at variabelen er et for grov mål for yrkesinntektsalternativene som arbeidsinnvandrere står foran.

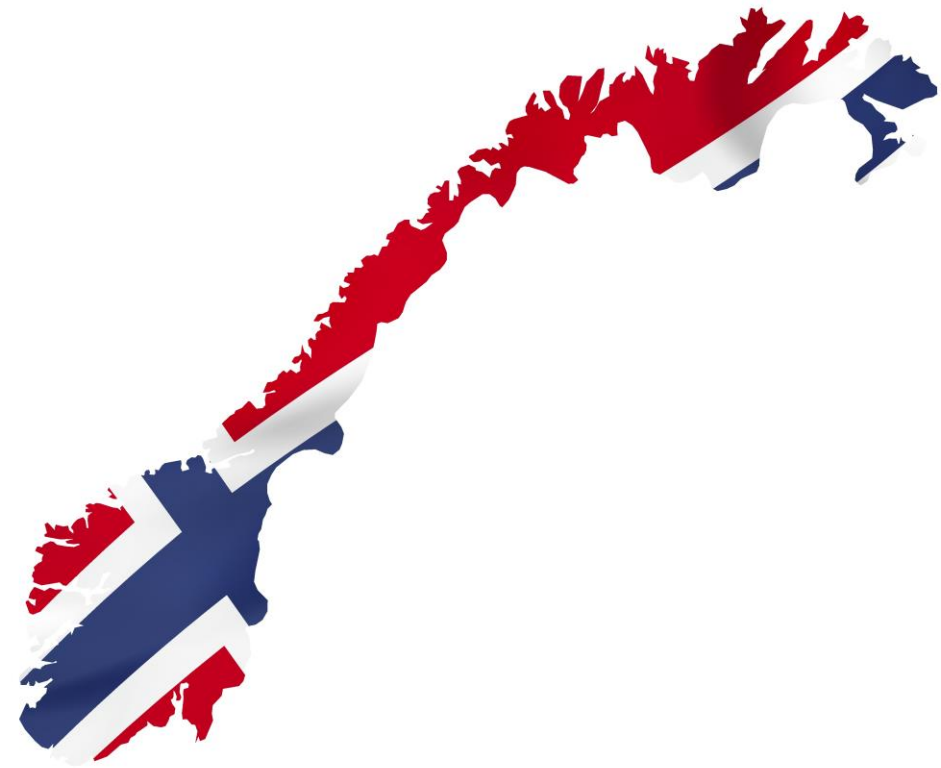
Men hva mener arbeidstakerne selv?

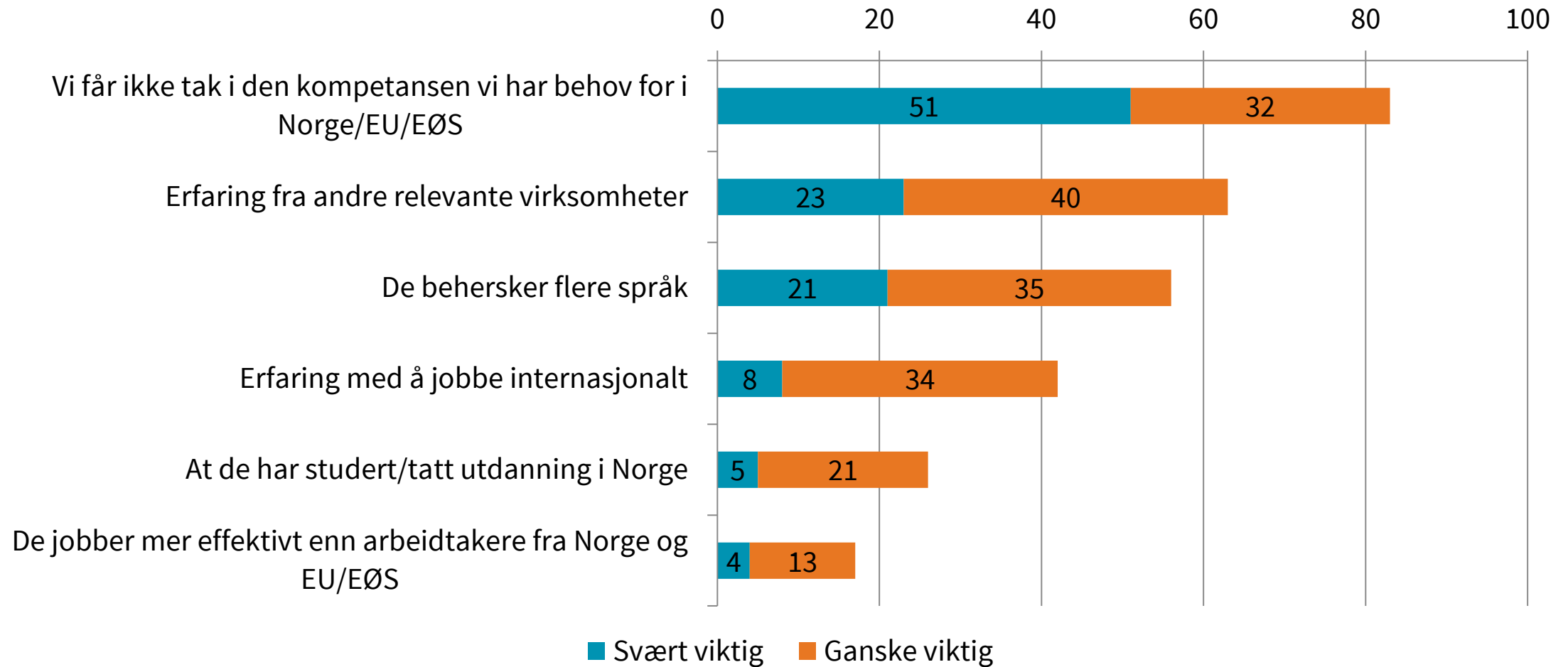

Hvorfor Norge?

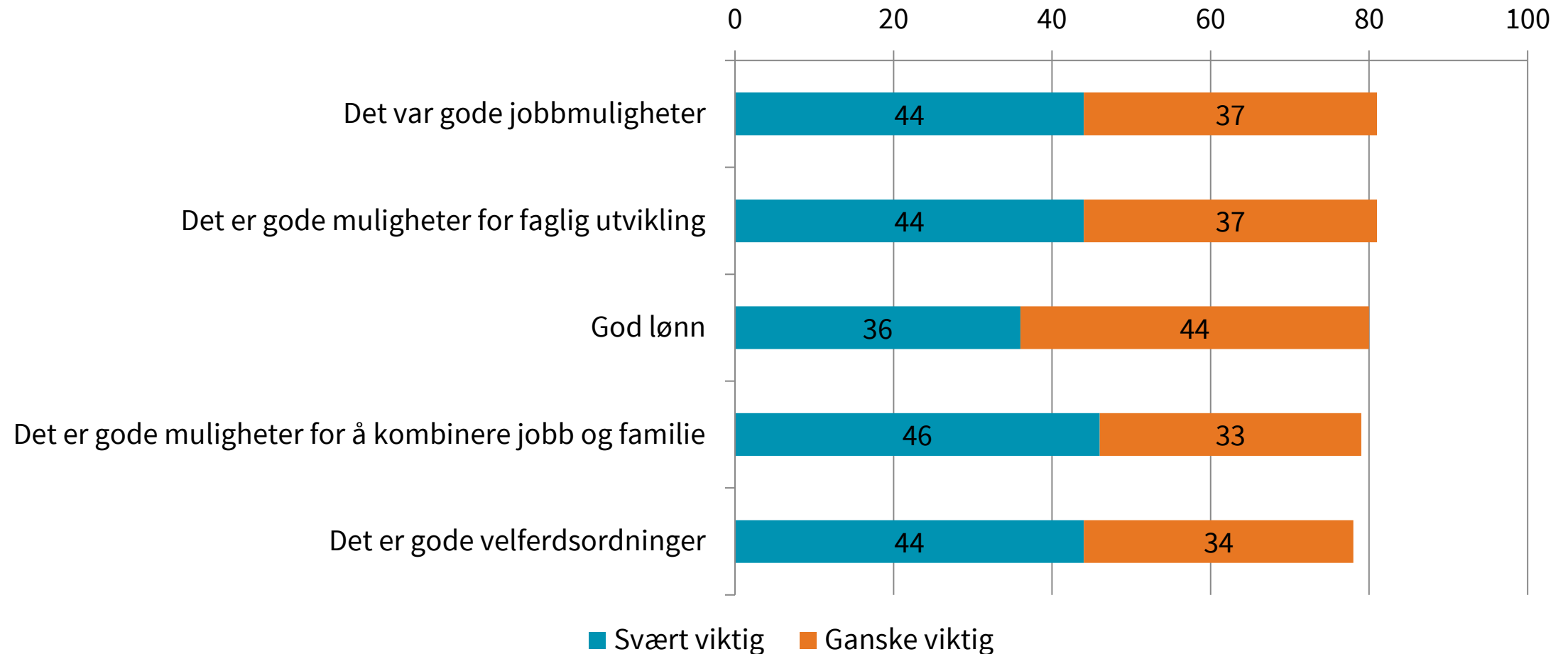
Hvorfor velger arbeidsgiverne å rekruttere fra utlandet?

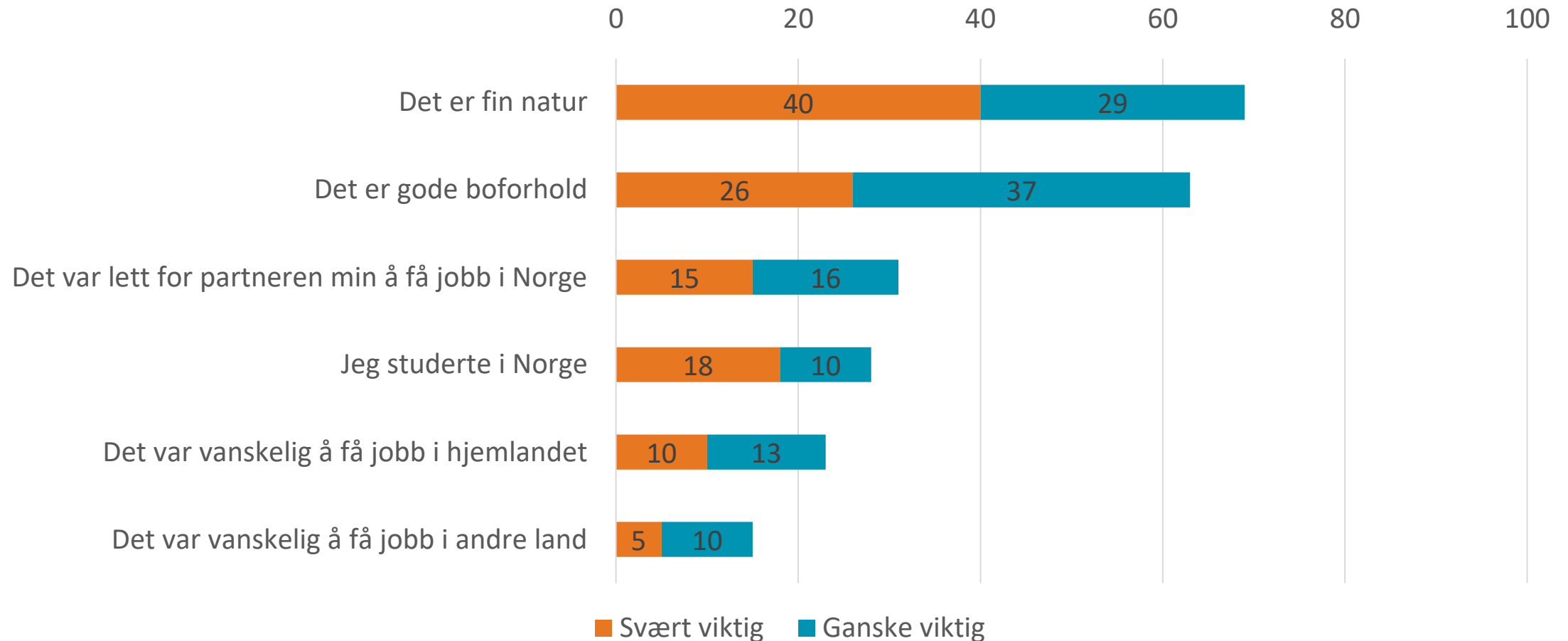
Vi henter arbeidskraft utenfra når vi mangler spesialkunnskapen her i Norge. Det er en rivende utvikling innenfor IT. I Norge er vi opptatt av å ha løsninger som er i front – altså at vi går i bresjen for å endre og utvikle. Men utdanningssystemet henger ikke med. Det vil si at vi utdanner ikke så mange som vi trenger.

Representant for IT-selskap

De viktigste grunnene til å komme til Norge- **topp 5** (n=2310)

De viktigste grunnene til å komme til Norge - **resten** (n=2310)

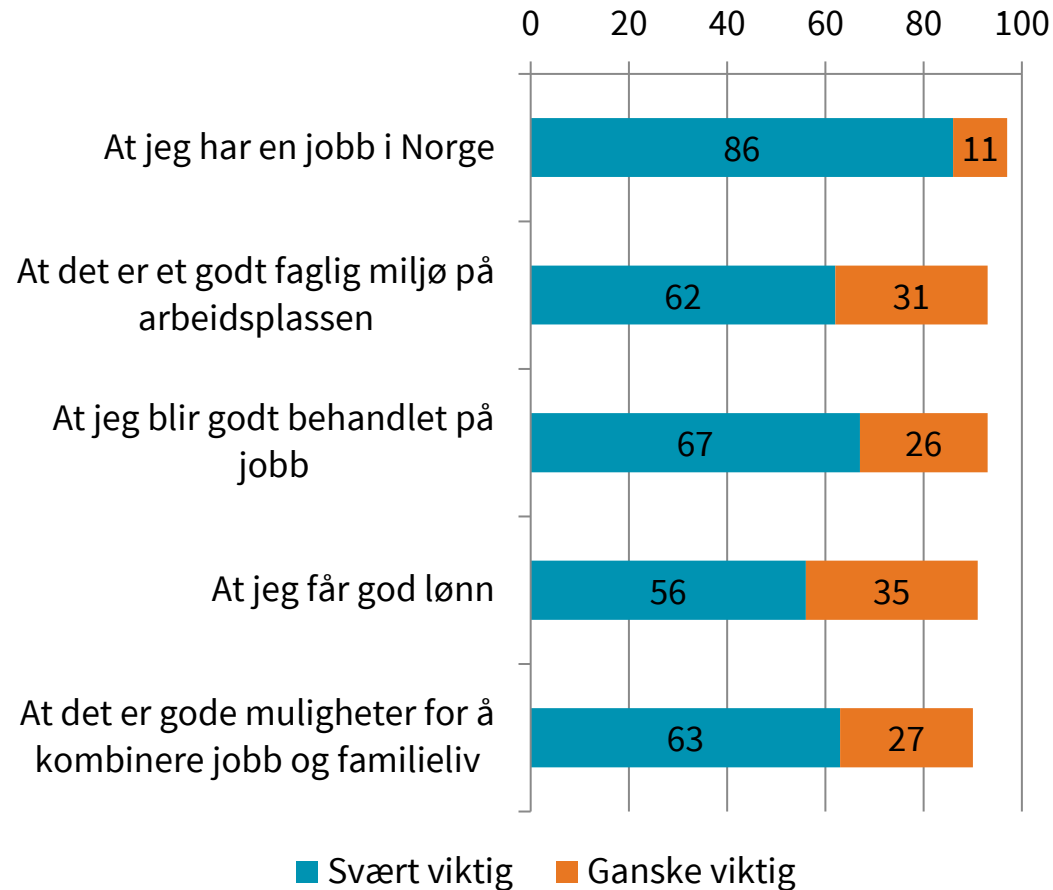
Karrieremessig lærer jeg mye teknisk – det er en fordel. Norge ligger langt framme. Hvis jeg skal søke jobb i et annet selskap eller dra til et annet land, vil det være en fordel for meg. Innenfor vår bransje er det et globalt arbeidsmarked.

Arbeidsinnvandrere, India

Den norske modellen er veldig attraktiv – både i arbeidslivet og velferdsordningene [...] Jeg kunne ha tjent mer penger i USA, men ville da ha brukt enda mer på helseforsikringer osv. [...] Skattenivået har sine helt klare fordeler. Balansen mellom arbeid og fritid er noe vi setter veldig stor pris på.

Arbeidsinnvandrere, USA

Hvorfor bli i Norge - arbeidstakere? - **topp 5**

- Forhold knyttet til jobben
- Balanse mellom arbeid og privatliv

Partner er en annen stor utfordring. Det er ikke så lett for partnere å få jobb i Norge, lære seg språk og komme seg inn i arbeidsmarkedet. Dette kan også bli en alvorlig utfordring fordi man stort sett er avhengig av to inntekter for å bo og leve i Norge.

Arbeidsgiver, universitet

Veien til Norge

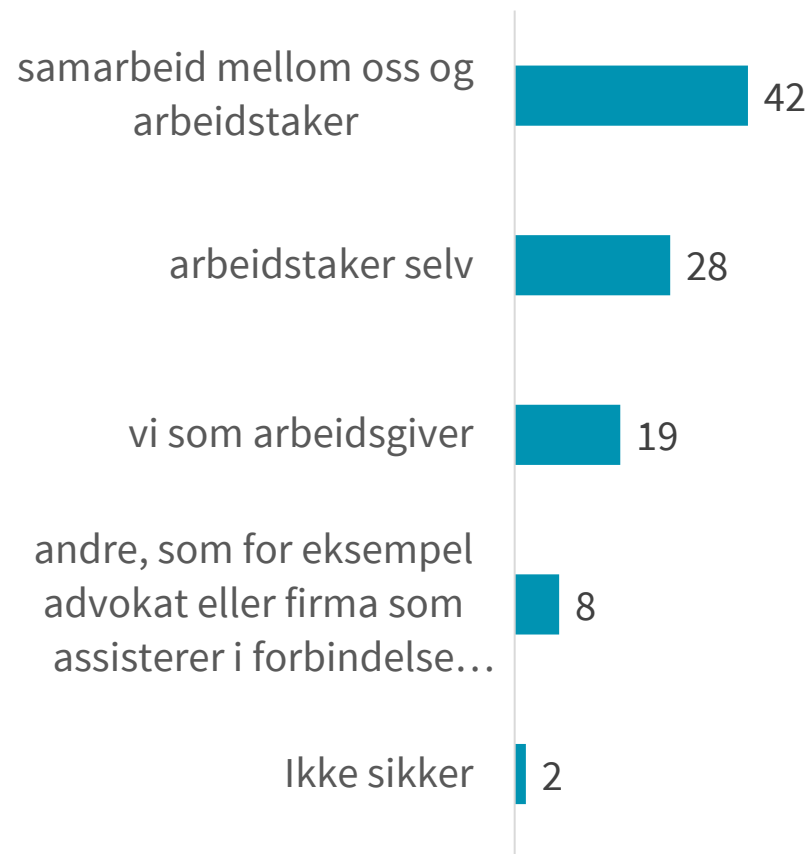
Offentlige aktører som er involvert i søknaden om opphold som faglært

---

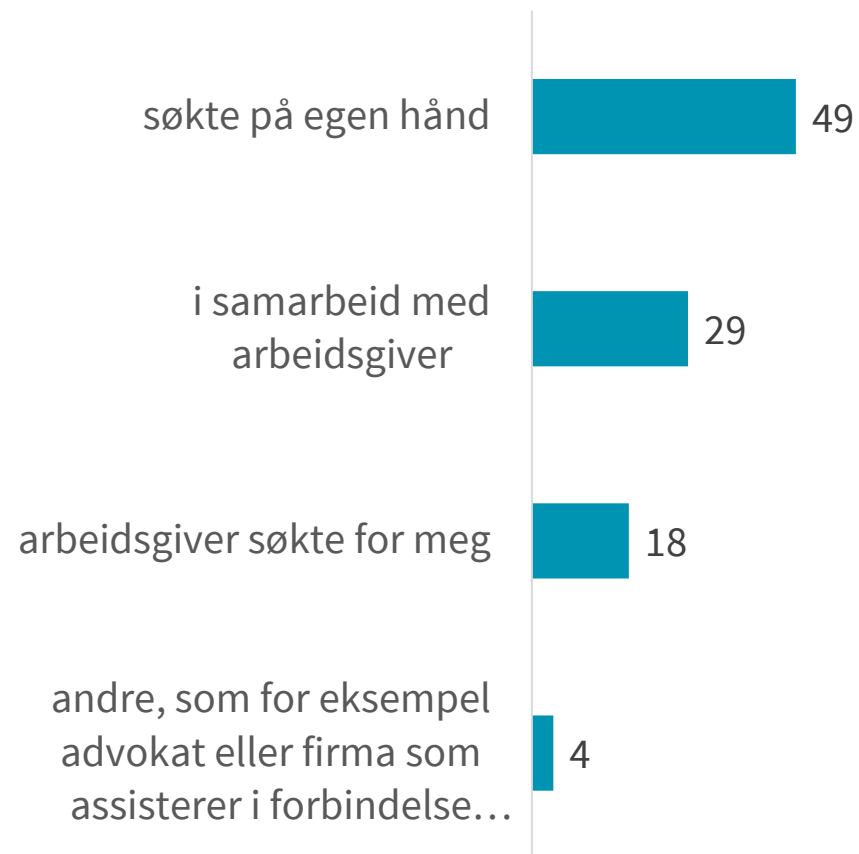
- **UDI** behandler søknaden
- Godkjenning av utdanning skjer også i samarbeid med **NOKUT** og **Helsedirektoratet**
- **Politiet** utsteder et oppholdskort når søknaden er innvilget
- **Skatteetaten** tildeler enten D- eller F-nummer, avhengig av tillatelsens varighet

Hvem søker om oppholdstillatelsen?

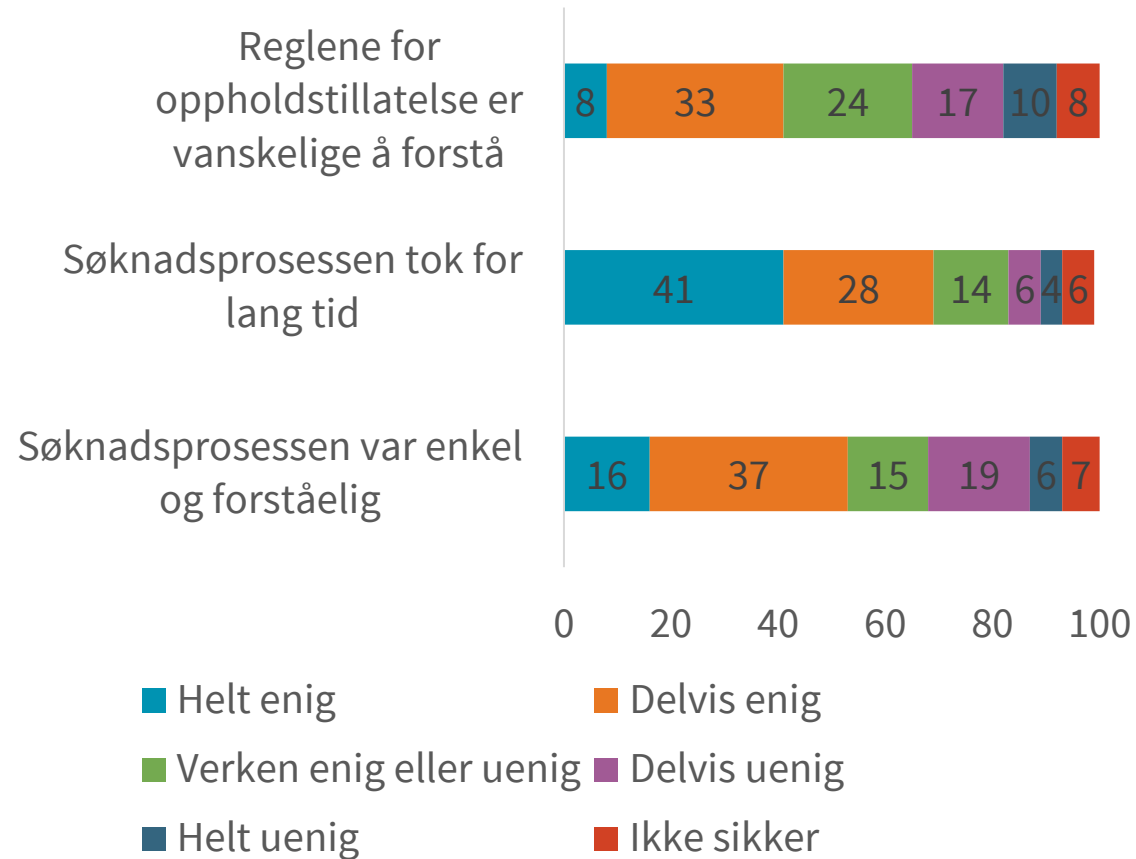
Arbeidsgiver

Arbeidstaker

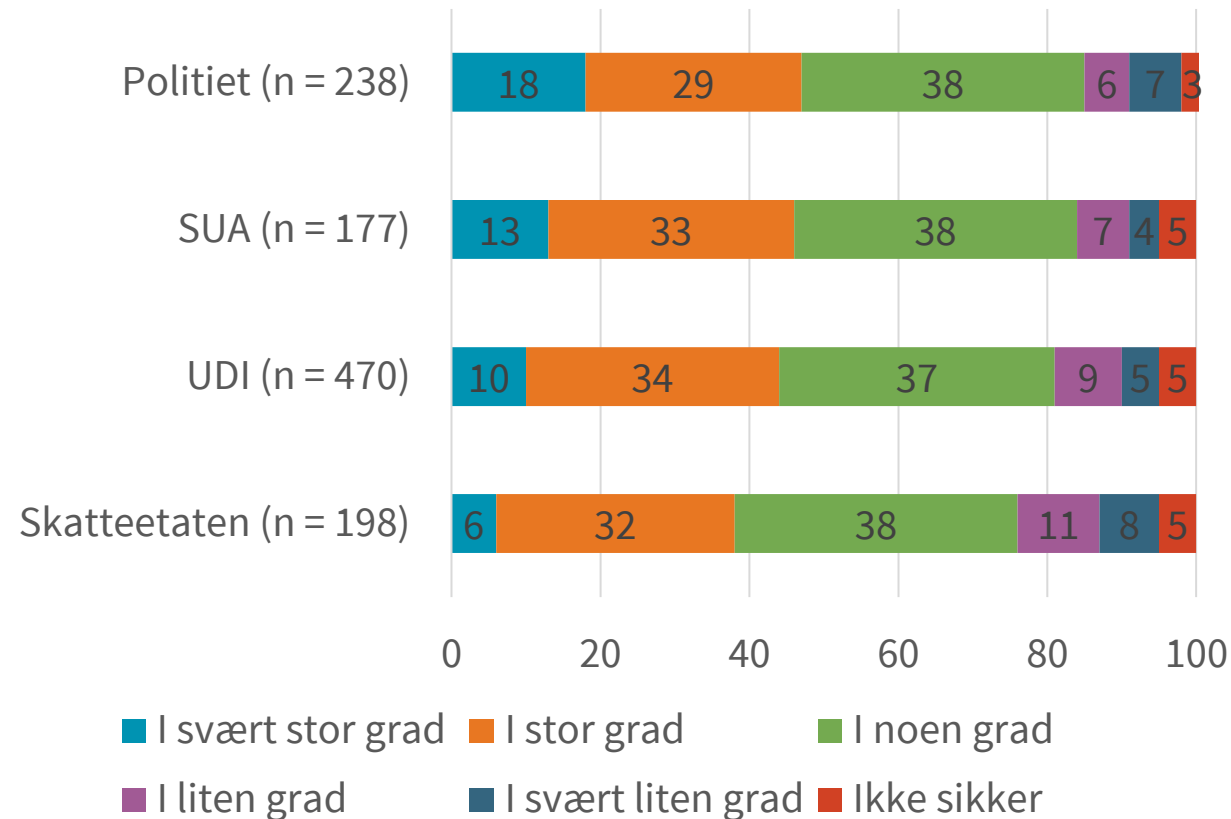
Hvordan oppfattes søknadsprosessen av arbeidsgiverne?

- Fire av ti mener at reglene for oppholdstillatelse er vanskelige å forstå
- Sju av ti er enige i at søknadsprosessen tok for lang tid
- Drøyt halvparten er enige i at søknadsprosessen var enkel og forståelig

Arbeidsgiverne som har vært i kontakt ulike offentlige etater er i all hovedsak fornøyde med den hjelpen de fikk

Andel fornøyde

- Politiet: 47 %
- SUA: 46 %
- UDI: 44 %
- Skatt: 38 %

